

Hyvä ikääntyminen -kyläkiertros Savitaipaleella



1 Hyvä ikääntyminen -kyläkerros

Savitaipaleella toteutettiin kyläkerros tammi-maaliskuussa 2020 osana Helmi hyvää elämää ikääntyneenä -hanketta. Kyläkerroksen aikana neljässä Savitaipaleen kylässä järjestettiin kaikille avoin ja maksuton tilaisuus, joka kesti 2-3 tuntia. Heituinlahden 22.4. Taipaleen yhteinen pöytä -tilaisuus jouduttiin perumaan koronavirustilanteen vuoksi. Tilaisuuksissa Eksoten palveluohjaaja, Savitaipaleen kunnan palvelujohtaja, Taipaleen seurakunnan vastaava diakoni tai Savitaipaleen aluepastori, SPR:n Savitaipaleen osaston ystävätoiminnan vastaava, Toimintakeskus Suvannon toiminnanjohtaja sekä muita yhdistystoimijoita oli kertomassa ikäihmisille suunnatuista toiminnoista ja palveluista, tarjoamassa matalan kynnyksen ohjausta ja neuvontaa sekä kohtaamassa kyläläisiä. Ikääntyneitä osallistujia koko kyläkerroksella oli 101.

Tilaisuuksien aikana eri toimijat kertoivat tarjoamistaan ikäihmisten palveluista alueella. Tarjolla oli päiväkahvit ja joissain tilaisuuksissa myös lounas. Tilaisuuksissa kuunneltiin ikääntyneiden omia toiveita, mikä tukisi heidän hyvinvointiaan ja poistaisi yksinäisyyden kokemuksia parhaiten

Kyläkerros järjestettiin yhteistyössä Helmi Hyvää elämää ikääntyneenä -hankkeen, kylätoimijoiden, SPR:n Savitaipaleen osaston ystävätoiminnan, Toimintakeskus Suvannon, Savitaipaleen vanhusneuvoston, Savitaipaleen kunnan, Taipaleen seurakunnan ja Eksoten kanssa.

2 Kyläpäivät

2.1 Välijoen Nuorisoseurantalo Männistö

Välijoen kyläpäivään osallistui 29 ikääntynyttä. Paikalla oli myös Helmi Hyvää elämää ikääntyneenä -hankkeen projektipäällikkö, sosionomiopiskelija, Eksoten palveluohjaaja, Savitaipaleen kunnan palvelujohtaja, Taipaleen seurakunnan diakoni ja SPR:n ystävävälityksen vastaava.

Paikalle saapuneet ikääntyneet kertoivat liikkuvan pääsääntöisesti omilla autoilla. Kimppakyydit toimivat naapureiden tai muiden läheisten kanssa. Monella oli vahva uskomus, ettei ilman omaa autoa pääse liikkumaan. Vain harvalla oli tieto

Savitaipaleen asiointitaksista. Jos tavoitteena olisi lähteä hoitamaan asioita, niin osallistujat kertoivat silloin menevänsä kirkonkylälle. Tilaisuuteen osallistuneet olivat hyväkuntoisen oloista porukkaa. Joukossa oli joitakin, joilla oli liikkumisvaikeuksia. Vain harva ikääntyneistä omisti älylaitteen ja oikein kukaan ei tuntunut käyttävän nettiä arkielämässään.

Kerrottaessa palveluista tuli ilmi, että ikääntyneillä ei ollut paljoakaan tietoa vanhusneuvostosta. Myös Eksoten Iso Apu -palvelukeskus ja palveluneuvonta (ensineuvo) olivat monille tuntemattomia. Oman hyvinvointiaseman palveluohjaajan tapaamismahdollisuuksista monikaan ei tiennyt. Ihmisiä kiinnosti, mistä palveluohjaajan voi löytää.

Tietoa palveluista ja toiminnasta osallistujat kertoivat saavansa lähinnä Länsi-Saimaan sanomista tai tuttavien kertomana. Monet pitivät ikääntyneiden palvelu-



esitetä hyvänä ideana. Nuorisoseurantalo Männistö nähtiin kylän voimaannuttavana rakennuksena ja siellä järjestetäänkin usein jotain toimintaa, kuten lentopalloa, joogaa ja tankotanssia. Suurin osa osallistujista vaikutti olevan tyytyväisiä alueen toimintamahdollisuuksiin.

Jatkotoimenpiteet:

Tilaisuudessa toivottiin, että Savitaipaleella kokeiltaisiin koordinoitua kimppatakisyytiä kyliltä esimerkiksi Toimintakeskus Suvannon kerhoihin. Käyttäjät voisivat itse maksaa matkan, mutta tämä tulisi paljon edullisemmaksi, jos kyydissä olisi useampi kustannusten jakaja.

2.2 Pettilän kyläkeskus

Pettilän kyläpäivään osallistui 28 ikääntynyttä. Mukana paikalla oli myös hankkeen projektipäällikkö, sosionomiopiskelija, Eksoten palveluohjaaja, kunnan palvelujohtaja, Savitaipaleen aluepastori ja SPR:n ystävälityksen vastaava.

Paikalle saapuneiden ikääntyneiden ikäjakauma oli suurehko. Tilaisuus selvästi kokosi eri puolilla kylää asuvia kyläläisiä yhteen ja sivusta pääsi myös todistamaan iloisia jälleennäkemisiä. Ryhmä oli hyvin yhteisöllinen ja naapuriavun henki oli vahva.

Osallistujat olivat saapuneet paikalle kimppakyydeillä, kävelemällä ja joku kertoi tulleensa potkukelkalla. Paikalla oli muutama Savitaipaleen asiointitaksin käyttäjä, jotka ilmaisivat olevansa tyytyväisiä kyseiseen palveluun. Monilla ei kuitenkaan ollut aikaisemmin tietoa asiointitaksin mahdollisuudesta. Pettilän kyläkeskus koettiin hyväksi paikaksi kokoontua ja harrastaa.

Ikääntyneet toivoivat digiopastusta järjestettäväksi Pettilään. Nettiä ei juurikaan käytetty ja sen takia toivottiin, että palveluista informoitaisiin enemmän lehdissä ja palveluoppaissa.

Huolta tuntui herättävän kylän sijainti suhteessa palveluihin. Monet tuntuivat pelkäävän mahdollisia tapaturmia, koska avun saamisessa kestäisi todella kauan. Tietoa toivottiin erityisesti omaishoitoon liittyvistä asioista ja kuljetuspalveluista (Sosiaalihoitolain mukaiset, liikkumista tukevat palvelut, Vammaispalvelulain mukainen kuljetuspalvelu)

Jatkotoimenpiteet:

Suunnitellaan kylän omaa turvallisuutta ja kootaan turvaverkkoa kyläläisten turvallisuuden tunteen vahvistamiseksi. Sovittiin myös, että Pettilä on yksi syksyn hyvinvointiviikon tapahtumakohde.



2.3 Hyrkkälän Erämiesten maja

Hyrkkälän kyläpäivään osallistui 21 ikääntynyttä. Paikalla oli heidän lisäksi hankkeen projektipäällikkö, sosionomiopiskelija, Eksoten palveluohjaaja, Savitaipaleen kunnan palvelujohtaja, Taipaleen seurakunnan vastaava diakoni ja SPR:n ystävälityksen vastaava, Etelä-Karjalan Kylät ry:n kyläasiamies sekä yhdistystoimijoita Martoista ja Hyrkkälän Erämiehistä.

Paikalle oli saavuttu pääsääntöisesti omilla autoilla. Joukosta löytyi kutsutaksin tyytyväisiä käyttäjiä. Myös kimpakyytejä hyödynnettiin naapurien kesken.

Aiemmista kyläpäivistä poiketen Hyrkkälässä moni ikääntynyt ilmoitti käyttävänsä internetiä päivittäin. Sen sijaan Savitaipaleen Ikääntyneiden palveluopas oli heille uusi tuttavuus. Monikaan ei ollut tietoinen vanhusneuvoston toiminnasta.

Hyrkkälässä on vahva yhteisöllinen henki ja toimintakulttuuri. Kun jotain järjestetään, kyläläiset kokoontuva yhteen. Tilaisuudessa pidettiin tärkeänä vaalia ”hyrkkäläistä” identiteettiä ja yhteisöllisyyttä myös tulevaisuudessa.

Jatkotoimenpiteet

Oli puhetta, että kevään aikana käynnistettäisiin avointa ”kyläkahvila” -toimintaa Hyrkkälän Erämiesten majalla. Järjestämistä ja toimintamallia pohditaan yhteistyössä Etelä-Karjalan kylien kanssa. Toiveissa toiminnalle olisi kahvittelua, yhdessäoloa ja jotakin virkistävää toimintaa.



2.4 Toimintakeskus Suvanto

Savitaipaleen kirkonkylän kyläpäivään Toimintakeskus Suvantoon osallistui 23 ikääntynyttä. Paikalla oli heidän lisäksi hankkeen projektipäällikkö, sosionomiopiskelijoita, Eksoten palveluohjaaja, Savitaipaleen kunnan palvelujohtaja, Taipaleen seurakunnan Savitaipaleen aluepastori, Toimintakeskus Suvannon toiminnanjohtaja, SPR:n ystävävälityksen vastaava, vanhusneuvoston puheenjohtaja ja muita yhdistystoimijoita.

Paikalla oli Toimintakeskus Suvannon tuttuja kävijöitä, mutta tilaisuus houkutteli paikalle myös uusia kasvoja. Tieto tilaisuudesta oli saatu pääasiassa lehdestä tai puskaradion kautta. Osallistujat kertoivatkin seuraavansa tiedotusta toiminnasta ja tapahtumista lähinnä paikallislehdestä (Länsi-Saimaan Sanomat) ja ilmoitustauluilta. Internetiä tiedonhaussa aktiivisesti hyödynsi vain harva. Moni koki, että tämä vaatii vielä opettelua. Kuntatiedotetta pidettiin hyvänä. Jotkut kokivat, että tiedottaminen toiminnasta on liian satunnaista. Toiveena oli jonkinlainen esimerkiksi paikallislehden mukaa kerran viikossa ilmestyvä viikkotiedote, mistä löytyisi kaikki tulevan viikon tapahtumat, palvelut, toiminnot, kokoontuvat ryhmät jne.

Tilaisuudessa oli hyvin eri ikäisiä ja toimintakyvyltään eri tasoisia ikäihmisiä. Osallistujista osalla oli käytössä oma auto, osa tukeutui kulkemisessa asioille ja harrastuksiin vammaispalvelun taksikyytiin, sosiaalihuoltolain nojalla saatavaan taksikyytiin, asiointitaksiin ja seurakunnan kirkkotaksiin. Linja-auto yhteydet koettiin huonoiksi, esimerkiksi Kouvolaan ei pääse enää. Lappeenrantaan ei pääsee vain yhdellä linja-autolla suuntaansa. Tilaisuudessa esitettiin, voisiko kunnasta lähteä esimerkiksi kerran viikossa/kahdessa viikossa linja-auto ostosmatkalle Lappeenrannan Prismaan.

Osallistujille mieluisia asioita oli mm. kuntosali, Toimintakeskus Suvannon uimahalli ja allasjumppa, kirjasto ja kotona asuminen mahdollisimman pitkään. Toiveena esitettiin, että uimahallissa olisi tietty aika varattuna vain eläkeläisten käyttöön ns. "hiljainen uintivuoro". Esimerkiksi kuulovammaisille lasten kovat äänet ovat raskaita. Toivottiin virkistykseen liittyvää toimintaa myös kotona esimerkiksi

ystäväpalvelua. Tärkeänä pidettiin, että terveyskeskuksen (röntgen) palvelut säilyvät samanlaisena kuin tähän asti ja Eksoten päivätoiminnan lakkautumisen jälkeenkin järjestetään toimintaa päivätoimintaryhmien kävijöille.

Savitaipaleella on toiminut jo vuosia SPR:n koolle kutsuma Ukkokerho. Tilaisuudessa toivottiin vastaavaa ”Akkakerhoa” (Ladys Group / Sukkapuikkoja ja pitsiä / Rouvainkerho).

3 Yhteenveto

Savitaipaleen kyläkerroksella nousi esiin, kuinka vaihtelevasti ikääntyneet kyläläiset tietävät ikääntyneille suunnatuista ja tarjolla olevista palveluista, tuesta, toiminnasta ja harrastuksista. Kyläkerroksella esiin nousi erityisesti tiedon lisäämisen tarve kuljetuspalveluista (Shl, Vpl, asiointiliikenne), omaishoitajuuteen ja omaishoidon tukeen liittyvistä asioista sekä Eksoten palveluohjauksesta ikääntyneille (Iso apu -palvelukeskus, Ensineuvo, hyvinvointiasemalla tapahtuva palveluohjaus). Kyläkerroksella jaettiin koottua tietoa myös ikäihmisille suunnatusta vapaa-aika- ja harrastustoiminnasta. Valtaosalle Toimintakeskus Suvanto oli paikkana tuttu, mutta monelle oli yllätys, miten monipuolista toimintaa ja avoimia ryhmiä Suvannossa on tarjolla.

Tiedotuksen osalta valtaosan mielipide tuntui olevan, että Internetissä tiedottaminen ei riitä. Älylaitteiden ja netin aktiivikäyttäjää oli vähemmistö kyläpäiviin osallistuneista. Valtaosa kertoi löytävänsä toiminnan ja tapahtumat paikallislehdestä, ilmoitustauluilta, kuntatiedotteesta ja ”puskaradion” kautta. Monet pitivät hyvänä ajatuksena paperista ikääntyneille suunnattua palveluopasta, johon on koottu keskeinen tieto ja joka päivitetäisiin säännöllisesti ja jaettaisiin siellä missä ikäihmiset liikkuvat (kirjasto, apteekki, hyvinvointiasema, kylätalot yms.).

Kyläkerroksella ikäihmisten kannalta keskeiset toimijat verkostoituivat ja saivat paljon tärkeää tietoa toistensa palveluista ja toiminnasta. Ikäihmisten ja työntekijöiden kohtaaminen ja ”tutuksi tuleminen” madaltaa kynnystä ottaa yhteyttä myös jatkossa. On tärkeää, että ikäihmisten parissa toimivat tahot (kunta, seurakunta, Eksoten palveluohjaus ja kotihoito, yhdistykset, vanhusneuvosto) pitävät sään-

nöllisesti yhteyttä myös jatkossa. Yhtenä kehittämistoimenpiteenä voisikin olla tämän ”välittävän verkoston” säännönmukaiset kokoontumiset muutaman kerran vuodessa, niin sanotun yhteisen ”palvelutarjottimen” kokoaminen, yhteinen tiedottaminen sekä toimintaan ohjaaminen.

Savitaipaleella kauimmaisista kylistä on pitkät etäisyydet kuntakeskukseen palvelujen pariin. Kyläkierröksellä yksi keskustelua herättänyt teema olikin palveluiden etäisyys ja niihin kulkeminen. Monet ikääntyneet kertoivat kulkevansa edelleen omalla autolla ja he uskoivat, että ajokyvyn mentyä ei pääsisi enää kotoa mihinkään. Erilaisista kuljetuspalveluista (Kela, Shl, Vpl, asiointiliikenne) oli tietoa vain harvoilla. Toiset eivät tieneet kyseisten palvelujen olemassa olostakaan ja toisille oli epäselvää, kuka olisi oikeutettu palveluja käyttämään ja mitä ne maksavat. Kylillä pidettiin tärkeänä, että matalakynnyksistä toimintaa järjestetään myös omalla kylällä.